

El cirerer (*Prunus avium*) per a fusta de qualitat

2

El cirerer

(*Prunus avium*)

El cirerer de bosc (*Prunus avium*) és un arbre de la família de les rosàcies, com la perera, la pomera i altres fruiters.

Es troba en la major part d'Europa, i també en l'oest d'Àsia i el nord-oest d'Àfrica. Prefereix els climes humits i temperats.

En zones de clima mediterrani, apareix en exposicions d'obaga, prop de cursos d'aigua i en zones de muntanya. A la península Ibèrica, es distribueix sobretot a la meitat nord.

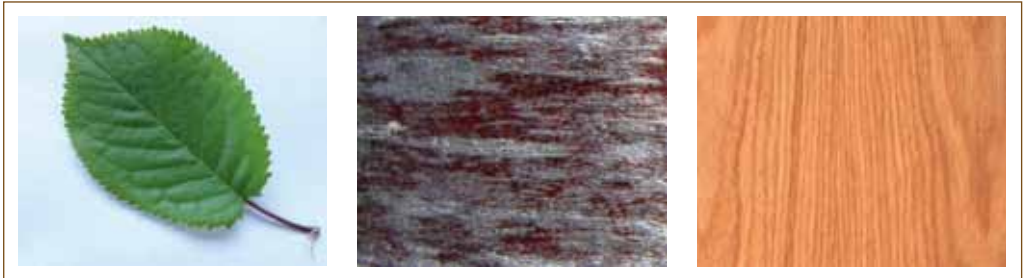
Distribució del cirerer (*Prunus avium*). Font: EUFORGEN 2009.

Per què plantar cirerer per a fusta ?

La fusta de cirerer és una de les més apreciades d'Europa. Les peces de més qualitat es destinen a la indústria de fullola a la plana, on aconsegueixen el seu preu màxim. En aquesta indústria, la fusta es talla en làmines molt fines, que s'utilitzen per a revestir mobles de gamma alta. La fusta de cirerer és també molt apreciada en les indústries de serra i ebenisteria.

El cirerer creix ràpidament, cosa que permet un torn relativament curt, d'uns 40-50 anys, sempre que estigui ben adaptat al terreny i s'hi apliqui una gestió adequada.

És un arbre molt apreciat com a component de diversitat en els ecosistemes forestals de tot Europa i la seva floració precoç a la primavera li proporciona un gran valor estètic.

Què necessita per desenvolupar-se ?

En condicions naturals, el cirerer és capaç d'adaptar-se a una gran varietat de condicions climàtiques i edàfiques. No obstant això, per a l'èxit d'una plantació orientada a la producció de fusta de qualitat, cal trobar les condicions òptimes per al seu bon desenvolupament. En cas contrari, la plantació pot perdre interès productiu i econòmic (creixement lent, aparició de malalties...).

Les necessitats ecològiques del cirerer es resumeixen en el gràfic següent:

	Comentaris
Profunditat del sòl (cm) 	Els sòls superficials dificulten el desenvolupament de les arrels, de manera que l'arbre és més sensible a la sequera i a les caigudes a causa del vent.
Textura 	Les textures llimoses són les òptimes per al cirerer. S'han d'evitar els sòls molt argilosos (compactes) per la seva tendència a entollar-se, i els molt sorrenca (sols) per la seva baixa capacitat per retenir aigua i nutrients.
pH 	El cirerer és una espècie que apareix en una àmplia gamma de pH, i troba òptimes les estacions riques en nutrients. Convé evitar els sòls pobres.
Altitud (m) 	El fred (i, per tant, l'altitud) limita el creixement anual de l'arbre. No obstant això, les gelades tardanes o els hiverns rigorosos no solen suposar un problema per a la producció de fusta de qualitat de cirerer. Ara bé, pot patir danys en cas de nevades intenses.
Precipitació anual (mm) 	El cirerer és una espècie molt sensible als períodes de sequera. Per tant, cal evitar zones amb estius marcadament secs i calorosos. No és imprescindible que la precipitació anual sigui molt abundant, sempre que estigui ben repartida.
Precipitació estival (mm) 	

Necessitat d'aigua	Sensibilitat a l'entollament temporal	Necessitat de Ca, Mg, K	Necessitat de N i P	Sensibilitat a calcària activa	Sensibilitat al vent	Sensibilitat a la sequera	Sensibilitat a la competició per la llum
Alta	Alta	Mitjana	Alta	Nul·la - baixa	Mitjana - Alta	Alta	Alta

Les estacions més adients per a la producció de cirerer són aquelles fresques, amb bona provisió d'aigua però sense riscos d'entollament, i protegides del vent i de la sequera, com són per exemple fons de vall, vessants amb exposició nord o oest i zones de mitja muntanya humida.

Zona de muntanya amb humitat.

Evitar sòl entollat.

Plagues i malalties del cirerer

El cirerer és sensible als atacs d'insectes, fongs i bacteris, tot i que la majoria es poden evitar amb una elecció correcta de l'arbre i del terreny. La taula següent mostra els problemes sanitaris més comuns en plantacions i les condicions que en fomenten l'aparició:

Plaga	Malalties		Síntoma	Defectes de la fusta	
Pugó (1)	Cilindrosporiosi (2)	Xancre bacterià	Gomosi (3)	Podridures del cor (4)	Vena verda (5)
Plantacions pures grans	Material vegetal sensible	Excessos d'humitat o d'adobs nitrogenats	Danys a l'arbre, de qualsevol origen	Torns excessivament llargs (>60-70 anys)	Zones de fort pendent o vent

Primers passos de la plantació

Els primers passos d'una reforestació amb cirerer són similars als d'altres espècies de frondoses productores de fusta de qualitat.

Triar la planta

És aconsellable utilitzar material vegetal procedent d'una zona similar a l'àrea de plantació, sobretot pel que fa a tipus de sòl i sequera estival. Si es trien clons, convé utilitzar almenys 4-6 clons diferents per evitar problemes sanitaris. La planta a arrel nua és la més adequada en terrenys de bona qualitat. La planta ha de tenir la gemma de la punta viva i sana, un únic brot, dur, robust i sense branques. L'arrel ha d'estar ben desenvolupada, amb nombroses arrels secundàries. La planta d'un any (1+0) ha de tenir una alçada de 50-70 cm i un diàmetre basal d'almenys 1 cm, mentre que la planta de dos anys (1+1), només recomanable en terrenys de qualitat excepcional, ha de mesurar 125-150 cm d'alçada i almenys 2 cm de diàmetre a la base.

Preparar el terreny

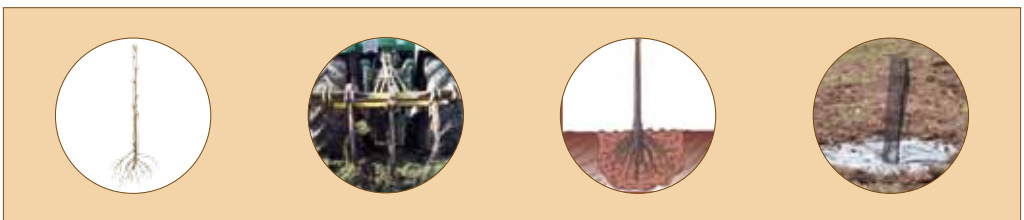
Després d'eliminar la vegetació que pugui dificultar la plantació, convé aplicar un subsolatge, preferentment creuat (en dues direccions perpendiculars) a la màxima profunditat possible (almenys 50 cm), per afavorir la retenció d'aigua del sòl. L'obertura dels clots de plantació es realitza amb retroexcavadora i eines manuals, i han de tenir unes dimensions conformes a les de les arrels.

Plantar

La plantació es realitza amb l'arbre en parada vegetativa, entre novembre i març. S'eviten els dies de gelades, nevades o vent fort. En plantar, les arrels han de quedar ben esteses i la base del tronc no ha de quedar enterrada. Convé aplicar un reg inicial de 30-40 l/arbre, si no es preveuen pluges en les setmanes següents a la plantació.

Protegir

Els cirerers són molt sensibles a la competència de males herbes durant els primers 5-10 anys de plantació. L'efecte negatiu de la vegetació competidora es pot evitar utilitzant cobertes protectores (*mulch*) individuals d'1 m² o bé de filera contínua. Aquesta tècnica permet que el sòl situat al costat de l'arbre estigui sempre lliure de males herbes. Els danys per mamífers s'eviten amb protectors individuals (preferentment de malla), que poden complementar-se amb un "pastor elèctric". Els danys per sequeres excepcionals es poden evitar o mitigar mitjançant l'aplicació de regs d'emergència puntuals.

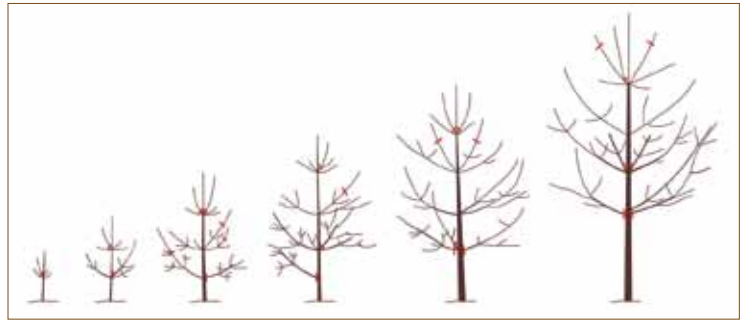

Manteniment de la plantació

El cirerer requereix una silvicultura dinàmica i ben planificada. Per limitar les despeses de manteniment, és important seleccionar, com més aviat millor, els arbres que han de ser conservats fins a la tallada final. La poda es farà només sobre aquests arbres, que seran també els respectats en les aclarides. La planificació de les podes i aclarides al llarg del temps es detalla en l'esquema silvícola següent.

Podes

En la **poda de guiat**, s'eliminen les forquilles i les branques altes o molt verticals que puguin arribar a ombrejar la punta o guia terminal de l'arbre. La **poda de qualitat** consisteix a eliminar les branques de més de 3 cm de diàmetre a la seva base, per evitar que es creïn nusos grans. El cirerer fa cada any un pis de branques. En la poda de qualitat s'elimina, cada any, el pis inferior de branques, i el 25-30% de branques de cada un de la resta de pisos. La poda de guiat i de qualitat es realitzen alhora. Convé netejar les eines de poda freqüentment per evitar infeccions. La poda s'aplica durant juny-juliol (poda en verd).

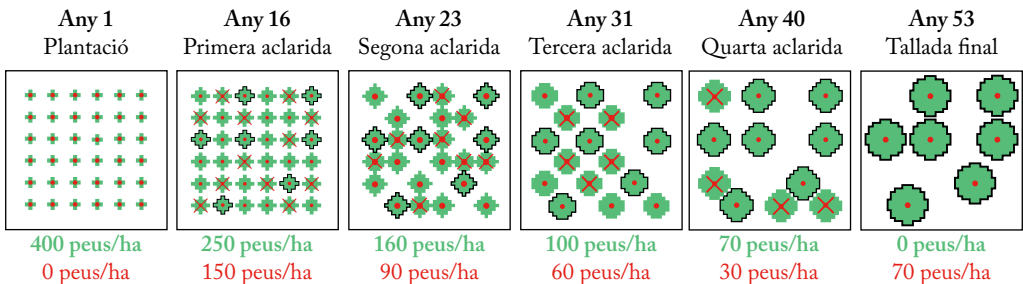

Poda de cirerer durant sis anys. Les marques de color vermell indiquen on cal tallar cada branca.

Aclarides

Les aclarides consisteixen a eliminar els arbres que poden començar a ombrejar els millors durant els pròxims anys. D'aquesta manera, els arbres de més qualitat creixen sense competència excessiva i s'evita l'ombrejat excessiu de les seves branques, que produiria el seu pansiment i podriment. Convé aplicar aclarides moderades (eliminació d'un terç dels arbres en cadascuna) i regulars (cada 7-10 anys). L'última aclarida s'ha de fer uns 10-12 anys abans de la tallada final.

Exemple de planificació d'aclarides en plantació pura de 400 peus/ha, en terreny adequat (diàmetre normal objectiu: 50 cm).

250 peus/ha → Nombre d'arbres que queden

150 peus/ha → Nombre d'arbres tallats

Arbre seleccionat per a la tallada final

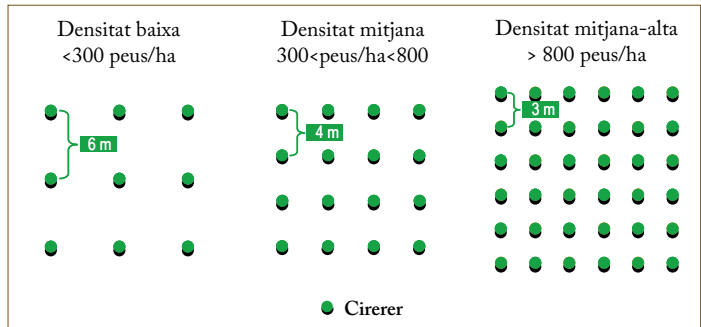
Arbre tallat en l'aclarida

Escenaris de plantació

Hi ha múltiples possibilitats de disseny i gestió de plantacions de cirerer. Cada propietari o gestor adapta la densitat i la composició de la plantació a la seva capacitat de gestió (temps i capital que tingui previst invertir-hi) i als seus objectius. A continuació, es mostren escenaris tipus, amb els avantatges i inconvenients:

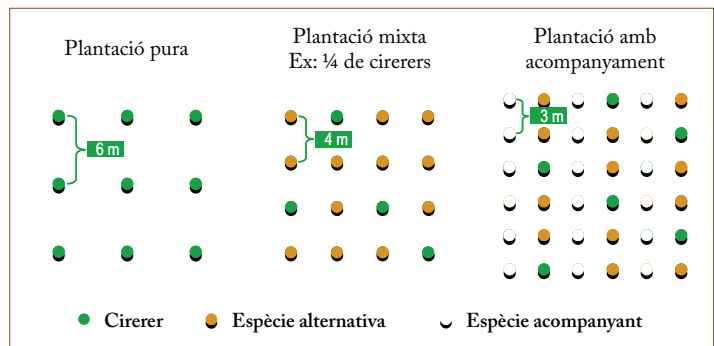
Densitat de plantació

La inversió que implica una plantació és proporcional a la seva densitat inicial: la densitat baixa minimitza la despesa inicial. No obstant això, les despeses de manteniment (desbrossaments, podes, etc.) són elevades. En canvi, les densitats elevades suposen una inversió inicial molt superior, que es veu compensada per una menor necessitat d'aplicació de podes i desbrossaments, gràcies a l'"efecte bosc": l'ombrejat lateral de les capçades fomenta el creixement recte i vertical dels arbres i limita la mida i el nombre de branques. Les densitats intermèdies suposen uns elevats costos d'instal·lació i manteniment, si bé poden ser adequades en determinats casos.

Composició de la plantació

Atesa la sensibilitat del cirerer a plagues i malalties, les plantacions pures es poden plantejar únicament en extensions petites, sempre inferiors a 1 ha. En el cas de disposar d'una superfície més gran, s'aconsella barrejar el cirerer amb altres frondoses productores de fusta de qualitat, que preferentment no siguin rosàcies.

Les plantacions amb acompanyament consisteixen en la utilització d'espècies "auxiliars" de creixement inicial ràpid i plantades prop del cirerer per produir un ombrejat lateral que els "eduqui" en els primers anys. D'aquesta manera, se'n promou una bona conformació i es redueixen la generació de branques i els danys ocasionats per la fauna, el vent o el sol.

Exemple d'un esquema silvícola

Hi ha múltiples opcions d'esquemes silvícoles i de gestió de plantacions de cirerer. La freqüència i la intensitat de les podes i les aclarides depenen de la qualitat del terreny, el tipus de planta i la densitat de plantació. A continuació, es mostra un exemple tipus de planificació, orientatiu. L'exemple es refereix a una plantació pura d'1 ha de terreny adequat per al cirerer, que compleix els requisits de l'espècie. Les xifres de diàmetre d'alçada es basen en models de creixement. Les despeses i els ingressos s'estimen amb costos reals de plantacions i preus de mercat. La TIR (taxa interna de rendiment) indica la rendibilitat de la plantació.

Edat (anys)	Alçada (m)	Diàmetre (cm)	Activitat	Volum de qualitat extret (m ³)	Cost/ingressos (€)
-1			Anàlisi bàsica del sòl. Tractament de la vegetació preexistent. Condicionament del sòl.		-830
0-1			Marcatge i aclotament. Adquisició de la planta. Plantació de 400 cirerers/ha (marc 5x5 m). Instal·lació de cobertes protectores (males herbes). Instal·lació de malles protectores (fauna). Reg inicial o reg d'emergència.		-3.000
2-6	1,5-2,5	2-5	Poda anual de formació en tots els cirerers. Possible reg d'emergència.		
4-9	3-5,5	6-13	Preselecció de 150 cirerers/ha amb potencial per arribar a la tallada final. Poda anual de formació i qualitat en cirerers preseleccionats, fins a 4 m. Possible reg d'emergència.		-1.690
10-14	6-8	15-20	Selecció definitiva dels 70 cirerers/ha que arribaran a la tallada final. Poda anual de formació i qualitat en cirerers preseleccionats, fins a 4,5-6 m.		
16	9	18	Aclarida, que deixa 250 cirerers/ha, entre els quals els seleccionats.	7,6	0
23	12	25	Aclarida, que deixa 160 cirerers/ha, entre els quals els seleccionats.	15,5	+77
31	16	33	Aclarida, que deixa 100 cirerers/ha, entre els quals els seleccionats.	36,5	+2.043
40	19	41	Aclarida, que deixa els 70 cirerers/ha seleccionats.	33,6	+4.412
53	22	50	Tallada final, 70 cirerers/ha.	116,0	+30.224
TIR					4,10%

Centre de la Propietat Forestal

Torreferrussa

Carretera de Sabadell a Santa Perpètua, Km 4,5

Apartat de correus 240

08130 Santa Perpètua de Mogoda

T. 93 574 70 39

F. 93 574 38 53

cpf@gencat.cat

<http://www.gencat.cat/cpf>

Autors/es de la ficha:

Jaime Coello (CTFC), Violette Desombre (CTFC), Jacques Becquey (IDF), Pierre Gonin (IDF), Jean-Pierre Ortisset (CRPF), Teresa Baiges (CPF), Míriam Piqué (CTFC).

Publicació realitzada en el marc del projecte transfronterer POCTEFA 93/08 Pirinoble

Generalitat de Catalunya
Departament d'Agricultura, Ramaderia,
Pesca, Alimentació i Medi Natural

Centre de la Propietat
Forestal

Invirtiendo en nuestro futuro
Investir dans notre avenir

